

1496-ban ezt a szomorú sírkövet. Élt 39 évet, 10 hónapot és 8 napot. Aragoniai Beatrix királyné, kinek utolsó leheletéig hűségesen szolgált, fokozatosan különböző tisztségekre emelte.»

E sírkő története mindenesetre egyik érdekes fejezete középkori heraldikánknak.

És bizonyítéka annak, hogy a címertan

mennyire fontos segédtudománya történetírásunknak, mert a jelen esetben is nemcsak a címerábrázolás fejlődésének egyik fejezetét világítja meg, de élénk világot vet Beatrix királyné olasz politikájára s ezzel szemben lángeszű nagy királyunk, Mátyásnak helyzetére is.

Dr. SZENDREI JÁNOS.

A GRÓF SZÉCHÉNYI-CSALÁD LESZÁRMAZÁSA.

A tridenti zsinatnak van többek között egy egyházzogilag nevezetes intézkedése, amelyet «Quinam ad cathedrales ecclesias assumendi» cím alatt a XXII. sessio II. caputjában olvasunk s amely határozat reánk nézve is fontos szövegrésze így hangzik:

«Quicumque posthac ad ecclesias cathedrales erit assumendus, is non solum *natalibus, aetate, moribus et vita ac aliis, quæ a sacris canonibus requiruntur plene sit præditus, verum etiam . . .*» stb.

E szerint tehát az érsekségekre, püspökségekre jelölteknek Rómában, illetve az illetékes nuncius előtt hitelesen igazolni kellett születésük körülményeit, életkorukat s ennek igazolására természetesen kötelezve voltak a magyar egyházakra jelöltek is.

A tridentinum eme határozata folytán megindultak az érseki és püspöki székek betöltése körüli egyházi perek, igazoló eljárások, az úgynevezett: *processus ecclesiarum*-ok s a vatikáni levéltárban 1564-gyel kezdődőleg ilyen címen egy hatalmas levéltári gyűjtemény keletkezett, melynek kötetében sok magyar érseki és püspöki szék betöltése körüli per iratait is megtaláljuk. A vatikáni levéltár eme: *Processus Ecclesiarum* című gyűjteményének XLI. kötetében vannak a pécsi püspöki székre áthelyezett Szécsényi György 1646-ban folyt ilyen egyházi perének iratai is, amelyekből nemcsak György személyi adatait ismerjük meg, hanem világosság derül ezekből a Szécsényi (Széchényi) család *eredetére vonatkozólag* is.

Így tehát e processzusoknak, végsőleg és közvetve pedig a tridenti zsinat vonatkozó határozatának köszönhetjük, hogy a Széchényi grófi család eredete kérdésében immár egészen tisztán tudunk látni.

1911-ben Bártfai Szabó László tollából egy a Sárvár-Felsővidéki gróf Széchényi-család történetével foglalkozó hatalmas kötet került ki a sajtó alól. A kötet természetesen elsősorban a grófi család eredetével foglalkozik s a műnek éppen ez a része éles támadásokra szolgáltatott alapot. A Századokban¹ néhai Horváth Sándor, a Katholikus Szemlében² g. d. szigla alatt rejlő néhai Friedrich István éppen a leszámazási rész, illetve a család eredetéről előadottak ellen intéztek heves támadásokat s emeltek súlyos kifogásokat. Ámde a kritika sem tudott fényt deríteni a grófi család leszámazására, mert hiszen megfelelő adatok a bírálók rendelkezésére éppúgy nem állottak, mint a megtámadott szerzőnek.

A gróf Széchényi-család eredetének homályos kérdésével Bártfai Szabó László most említett könyvének megjelenése előtt nem sokan foglalkoztak és e kevés író közül sem lehet mindegyiket komolyan venni. Ezen írókat műve első fejezetében Bártfai Szabó is felsorolja és röviden ismerteti mindazt, amit ezek a gróf Széchényi-család eredetéről írtak.

Lehoczky András volt az első, aki 1798-ban megjelent *Stemmatographiá*-jában (II. k., 374—5. ll.) a grófi család leszámazásával foglalkozik s ő említi először, hogy Szécsényi György esztergomi érsek édesatyja *Szécsényi Márton* lett volna. Ezt a *téves állítást*, amely mégis erősen valószínű adatra támaszkodott, utána minden író, kivétel nélkül, átvette, így többek között, Lehoczkyra hivatkozva, Nagy Iván is,³ továbbá a rendkívül óvatos Fraknoi, aki gróf Széchényi Ferencről írott élet-

¹ 1912. évf. 378—389. ll.

² 1912. évf. 243—247. ll.

³ Magyarország Családai, X. kötet, 518. l.

rajzában a Széchenyi-család eredetének kérdésében a legközelebb járt a valósághoz. Átveszik Lehoczky állítását: Szinnyei,⁴ Reviczky Bertalan⁵ és Kollányi⁶ is, úgyhogy szinte teljesen átment a tudományos köztudatba, hogy György érsek atyja Márton volt.

Ami Fraknóit illeti, ő egyike azoknak, akit semmiképpen sem lehet megvádolni azzal, hogy a Lehoczky-féle téves állítást Nagy Ivánon keresztül vakon és minden kritika nélkül átvette és elfogadta. Neki ugyanis az említett életrajz megírásakor rendelkezésére állott és a kezei között volt az a családtörténeti feljegyzés, amelyet Szécsényi Lőrincnek, György öccsének tulajdonítanak és amely feljegyzések *egy része* tényleg tőle is származott. E családtörténeti jegyzetek más része azonban elveszelődött s csak valami töredékekben maradt fenn s ezeket állítólag Széchenyi Pál a XVIII. század elején «lemásolta».⁷ Hogy ezeket a töredékeket miért kellett «lemásolni», nem tudjuk, mert hiszen a «másolás» már a grófi diploma kiadása után történt s így sok értelme már nem volt.

Ennek a nem eredeti, hanem Pál érsek által «másolt» feljegyzésnek vonatkozó részét hasonlóan közlik Fraknói is, meg Bártfai Szabó László is⁸ s ez a feljegyzés vezette őket félre akkor, amidőn ennek alapján ők is György érsek atyjának Mártont tartják. E feljegyzés — mely jellegzetes XVIII. századi írással van írva — vonatkozó szövegrésze a következő:

«Anno 1620. Jöttünk ki Széchenbül édes *Atyámmal*, *Széchenyi Mártonnal*, mentünk Gyöngyösre...» stb. Ha valaki e hasonmást beható vizsgálat alá veszi, csakhamar reájön, hogy az «*Atyámmal*» szóban javítás van. Javítva van pedig annak első nagybetűje, a nagy *A*, amelynek helyén figyelmes vizsgálat mellett egy kis *b* betű felső belső szárát találjuk s észre vesszük, hogy a mai javított nagy *A* helyén egy *b* s még egy betű volt, ami értelem szerint csak kis *a* lehetett. Így tehát a *bátyámmal* szó *Atyámmal* szóra lőn utólag javítva. Természe-

tesen az eredeti feljegyzések megszemlélése nélkül nem lehet eldönteni, hogy vajjon ez a javítás egykorú vagy későbbi eredetű-e, annyi azonban így is bizonyos, hogy a feljegyzések hitelessége és megbízhatósága szempontjából kételyek támadnak bennünk már csak azért is, mert Szécsényi György érsek atyját tudomásunk szerint *nem Mártonnak hívták* s ezt a feljegyzést másoló Pál érseknek is tudnia kellett, hiszen nagyatyjáról volt szó. De még ha fel is tesszük — ami egyébként teljesen kizárt dolog — hogy Pál érsek már nem emlékezett nagyatyja keresztnevére, ugyanezt sehogyszem tehetjük fel Szécsényi Lőrincről, aki még ismerte édesatyját s akinek pontosan tudnia kellett és tudta is, hogy édesatyja neve *nem Márton volt*. Nyilvánvaló tehát, hogy Lőrinc nem is írhatta eme feljegyzésekben, hogy *atyjával, Mártonnal* jött ki Szécsényből, hanem *a tényeknek és a valóságnak megfelelően* csak azt jegyezhetette fel, hogy *bátyjával, Mártonnal* hagyta el Szécsényt s úgy látszik, a báty-ból csak akkor lett atya, amikor már a Széchenyi-család tekintélye, hírneve és nagysága az akkori időkhöz mérten megkövetelte, hogy Szécsényi György érsek atyját s a Széchenyi-család őseit kiemeljék az ismeretlenség homályából. Igen ám, csak hogy ekkor valószínűleg már senkisémm emlékezett arra, hogy ki volt Szécsényi György édesatyja s egyúttal a család őse. A családi levéltár, a történelmi források mélyen hallgattak az ősről. Hiszen maga Szécsényi György érsek nemcsak hogy soha *név szerint* sehol nem említi atyját, de sőt mintha a reá vonatkozó személyi adatokat gondosan titkolná. A leszármazás, a genealogia szempontjából teljesen közömbös volt, hogy annak a nagy Szécsényi Györgynek, aki a család fényét, hatalmát, tekintélyét, gazdagságát megalapította, atyja Márton vagy más nevet viselt? A genealogusoknak ő kellett, a név mellékes volt. Az őst pedig egyszerűen előteremtették úgy, hogy valamelyik túlbuzgó, szolgálatkész genealogus a báty-ból egyszerűen apát csinált. Belejavitott Pál érsek feljegyzéseibe s ezzel a probléma meg lett oldva.

Ez a javítás valószínűleg a XVIII. század második felében, gróf Széchenyi Ferenc korában, de mindenestre Lehoczky Stematographiájának megjelenése (1798) előtt történhetett.

Így lett Szécsényi Lőrinc bátyjából, Mártonból, aki György nemeslevelének kiállításakor (1629) úgy látszik már nem élt, mert az armális az ő nevét

⁴ Magyar Írók, XIII. kötet, 498. hasáb.

⁵ A vágújhelyi prépostság története, 52. l.

⁶ *Kollányi*: Esztergomi kanonokok 1100—1900. 238. l.

⁷ *Fraknói*: Gróf Széchenyi Ferenc, 1754—1820. 7. lap, 3. jegyzet; 8. lap, 1. jegyzet.

⁸ *Fraknói*: I. m. 9. l. — *Bártfai Szabó L.*: I. m. I. kötet, 207. l.

nem említi, a Széchényi-család első ismert tagja és őse és ez a falzifikáció a tudományos köztudatban már csak azért is könnyen gyökeret verhetett, mert mindeddig senkinek sem volt komoly oka Pál érsek feljegyzés-másolatainak megbízhatóságát és hitelességét kétségbevonni.

A vatikáni levéltár már említett: processus ecclesiarum című irataiból derül ki végre, hogy ki volt tehát Széchényi György édesatyja s ezen iratok ismerete alapján lehet joggal a Pál érsek féle feljegyzés-másolatok idevonatkozó részét interpoláltak, illetve javítottak tartani.

1646-ban a bécsi pápai nuncius, Meltius Camillo kápuai érsek kancellárja előtt folyt le Szécsényi György pécsi püspöksége tárgyában a szentszéki processzusnak az a része, amelynek feladata volt a megfelelő tárgyalási anyagot összehordani. György püspök a tridentinum értelmében a nuncius előtt leszámazását, életkorát stb. hitelt érdemlő okiratokkal tartozott igazolni. Az első okirat, amely bemutatásra került, egy 1627. november 26-án Szécsényben kiállított bizonyáglevél volt, melyet Voxith Horváth György a szécsényi őrség horvát eredetű alkapitánya, Somogyi János és Pécsi György nógrádmegyei esküdt-ülnökök, tehát hites emberek, Farkas Albert és Jánossy Fábián nemes egyének, Baranya Máté szécsényi fővárnagy («supremus castellanus») s Vecsei István, a szécsényi gyalogok duktora adtak ki s György édesanyja, Baán Sára, néhai Baán Bálint leánya személyesen előadott kérelmére fia, a tanulmányai miatt külföldön tartózkodó «Szecheni» György javára hitelesen bizonyítják («testamur»), hogy György római katolikus szülők törvényes házasságából származott. *Atyja Szabó Lőrinc, őfelsége (II. Ferdinánd király) szécsényi őrségének katonája,*⁹ anyja pedig a már megnevezett Baán Sára volt. György keresztszülei Kovács János nemes ember és felesége, Kovács Doróttya, tisztes katolikus egyének valának.

A bizonyáglevél kiadói nagyobb hitelesség kedvéért az oklevelet sajátkezűleg alá is írták és megpecsételték.

⁹ Atyjának katona voltát egy ízben György érsek is említi, írván: «Et quia genitor noster pro defensione christianitatis in praesidio Széchényiensi semper fidelis militiae officialis commorando saepius sanguinem fudisset, iuro et gloriose occubisset». *Török*: Magyarország primásai, II. kötet, 171. l.

Ezt a testimoniális levelet részint vármegyei hites emberek, részint pedig teljesen megbízható, szavahihető katonai egyének állították ki, akikhez a gyanúnak még csak árnyéka sem fér s akiket az oklevél kiadásánál semmiféle szempont, érdek stb. nem vezetett és nem is vezethetett, hanem csak a való tényállás lelkiismeretes megállapítása. Bizonyáglevelük tartalmában, amelyet Pieruccio Péter, florenci jogtudós és közjegyző Bécsben 1646 február 23-án a nunciatura kancelláriájában kiállított hiteles másolatból ismerünk, legcsekélyebb okunk sincs kételkedni, azonban mégis, ha valaki arra gondolna, hogy a bizonyáglevél kiállítói esetleg a névben vagy más egyéb körülményben tévedhettek, ezt az esztergomi káptalan, tehát egy teljesen megbízható, előkelő egyházi testület 1646 január 14-én Nagyszombatban kiadott bizonyáglevelével nyugtathatjuk meg, melyben a káptalan Szécsényi György vikárius részére erkölcsi bizonyítvány-félét állít ki és amelyben György származására nézve ezt olvassuk:

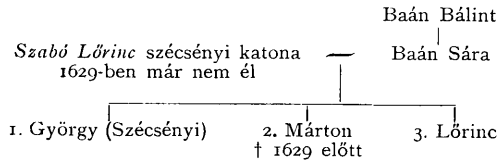
«*Exordium vitae suae in praesidio Szecezeniense habuisse, ubi ex honestis, sane piis et catholicis parentibus, nimirum patre Laurentio Szecezeni et matre Saara Baan nuncupatis prognatus . . .*» stb.

Nyilvánvaló tehát, hogy a szécsényi őrség parancsnoksága, Nógrád vármegye hites emberei és nemesei, továbbá az esztergomi káptalan mégis csak pontosan tudhatták és Széchényi György minden titkolódzása ellenére is jól tudták, hogy ki volt György édesatyja. Tudták, hogy annak neve nem Szécsényi Márton, hanem *Szabó Lőrinc*, a szécsényi várőrség egyszerű, derék, vitéz katonája volt, akinek sem Szécsényi Mihály veszprémi kapitányhoz, sem a Kacsics vagy Záh nemzetséghez, sem pedig a Gyürky—Széchényi—Péteri családokhoz soha semmi köze nem volt, hiszen még csak nemes ember sem volt.

György püspök *Szabó Lőrinc* fia, a *Szabó* vezetéknévét az akkori szokások szerint egyszerűen elhagyta s felvette származása helyének nevét, csakúgy, mint ahogy a Mossócson született Rohosnik Zakariás felveszi a Mossóczy, vagy a Telegden született Miklós felveszi a Telegdy nevet. Így lett a Szécsényben született *Szabó György*ből Szécsényi György (nem pedig Gyöngyösi György), úgy, hogy eme név felvevőjének s első viselőjének nyugodtan öt tekinthetjük, mert hiszen a család 1629. évi armálisában György öccse, Lőrinc a Széchényi

név mellett még az «*alias Sartoris*», azaz a Szabófi nevet is viseli.

Mindezekhez képest a Széchenyi-család genealogiai táblázata a következőképpen javítandó:

Ami már most Széchenyi György érsek többi személyi adatait illeti, pappá szentelésének időpontjára nézve az írók rendszerint ott tévednek, amidőn theologiai doktorrá-avatásának időpontját összetévesztik pappá szentelésével. Nagy Iván György pappá szentelésének idejét 1631-re teszi, közelebbi időpont meghatározása nélkül.¹⁰ Reviczky szerint Györgyöt 1631 augusztus 16-án szentelték fel,¹¹ Kollányi és Szinnyei szerint Györgyöt 1631 augusztus 10-én avatták a theologia doktorává¹², de hogy mikor lön felszentelve, azt nem említik, dacára annak, hogy az Új Magyar Múzeum 1837. évfolyamában György érsek idevonatkozó feljegyzései közölve vannak, e feljegyzéseket azonban, úgylátszik, csak Bártfai Szabó László vette észre.¹³

A processus ecclesiarum idevágó iratai ezt a problémát is megoldják, mert 1631. június 23-án Bécsben Rocco Cirjek patراسi érsek és bécsi nunciusz egy bizonyosságlevelet állít ki, melyben igazolja («attestatur»), hogy a folyó 1631. év március 15-én, amely a böjt első vasárnapja után következő szombat volt, a jezsuiták bécsi «domus professá»-jában «Szeczeni» Györgyöt «ungarum, Szeczeniensem», a szabad művészetek és a bölcsélet magiszterét, theologiai kandidátust és a Pázmáneum növendékét Fananoi Gherardinus Ker. János és Milanói Quadrius János Ferenc nunciusi familiáriusok asszisztenciája mellett «inter missarum solemniam» presbiterré szentelte. Erős sajtóhiba került tehát Kollányi könyvébe, amidőn Szécsényi György primiciájának megtartását 1635. február 5-re teszi, amikor is a misét György Bécsben tartotta volna.¹⁴

¹⁰ I. m. X. kötet, 519. l.

¹¹ A vágújhelyi prépostság története, 52. l.

¹² Kollányi: I. m. 239. l.; Szinnyei: I. m. XIII. kötet, 498. l.

¹³ I. m. I. kötet, 124. l.

¹⁴ Kollányi: Esztergomi kanonokok, 239. l.

Lósy Imre esztergomi nagyprépost és váradi püspök 1631 szeptember 9-én Nagyszombatban kelt oklevelével Szécsényi Györgyöt vágssellyei plébánosnak nevezi ki, Pázmány Péter pedig ugyancsak Nagyszombatban 1632 február 7-én kelt oklevelével Györgyöt Pyber János egri püspök helyére esztergomi kanonokká, 1635 december 28-án szintén Nagyszombatban kelt oklevelével pedig tornai főesperessé promoveálja.

Tudjuk, hogy Szécsényi György többek közt vágújhelyi prépost is volt és Reviczky Bertalan a vágújhelyi prépostság történetéről írott munkájában¹⁵ fel is említi Györgyöt a prépostok közt, azonban téved, amidőn azt állítja, hogy György 1632-ben lett vágújhelyi prépost. Ugyanis csak 1638. március 22-én Pozsonyban kelt az az oklevel, amelyen gróf Eszterházy Miklós nádor és kir. helytartó, Homonnai Drugeth János országbíró, Eszterházi Dániel kir. tanácsos és társaik a Dubovszky György halála folytán megüresedett prépostságot Szécsényi Györgynek adományozták.

1641 április 8-án Nagyszombatban kelt oklevelében Lósy Imre, ekkor már esztergomi érsek, Györgynek adja a zólyomi főesperességet s végül 1644 szeptember 13-án Eberstorff várában kelt oklevelével III. Ferdinánd király a Szelepcsényi György pécsi püspöknek a veszprémi püspökségre való áthelyezése folytán megüresedett pécsi püspökséget Szécsényi Györgynek adja s ezen adományozásnak köszönhetjük, hogy György ügyében megindult az egyházi processzus s így az életére vonatkozó adatok reánk maradtak.

Szécsényi György érsekről az összes életrajzírók egybehangzóan azt állítják, hogy 1592-ben született s ennél fogva 103 esztendő lett volna, midőn 1695-ben (febr. 18) meghalt.

György érsek korával eddig legbehatóbban Bártfai Szabó László foglalkozott, aki bár maga is bevallja,¹⁶ hogy «Széchenyi György érsek születése és életének éveit hajos biztosan megállapítani», de azért mégis az 1592. esztendőt fogadja el György születése évül. Pedig György érsek nem ekkor, hanem jóval később született.

Bártfai Szabó már említett munkájának I. kötetében, a 762—764. oldalakon összeállítja a György érsek korára vonatkozó eddig ismeretes és egymásnak ellentmondó adatokat. Ezek közt

¹⁵ I. m. 52. l.

¹⁶ I. m. I. kötet, 762. l.

reánk nézve a legfontosabb és a legmegbízhatóbb az, amidőn György érsek 1687-ben, a budai egyetemet és akadémiát megalapító levelében életkoráról a következőket írja :

«Quod posteaquam singulari divina clementia annum aetatis *octuagesimum quartum attigissemus . . .*» stb.¹⁷ Ha 1687-ből levonunk 84-et, megkapjuk György érsek születési évét, ami : 1603 s ehhez képest György nem 103, hanem 92 esztendő volt, amidőn meghalt.

Bártfai Szabó összes felsorolt adatai közt ez az egyetlen, amely elfogadható, mert mégis csak fel kell tennünk Széchényi Györgyről, hogy talán ő tudta legjobban, hogy mikor született és hány éves volt. Mindenesetre jobban tudta ezt, mint elparentálója, Matusek András, vagy bárki más. Azonban ha valaki azzal állana elő, hogy György 1687-ben már nagyon öreg volt és így tévedhetett s így kételkedni lehet György érsek kormegállapításában, e kételyeket megint csak a processzus aktái oszlatják el.

1645 június 9-én, egy pénteki napon, délután 4 órakor Meltius Camillo a bécsi nuncius Szécsényi György pécsi püspöksége felett folyó processzusban kihallgatta az első tanút, aki Luzsénszky (Lusinschus) Joachim esztergomi kanonok és nyitrai főesperes volt.¹⁸

Luzsénszky, aki 1602-ben született s ekkor 42 esztendő volt, vallomásában előadja, hogy immár 21 esztendeje ismeri Szécsényi Györgyöt «et cognitio incepit, quia fuimus in scholis hic Viennæ per septem annos» és — folytatja — «ante decem annos fuimus insimul in familia, domini cardinalis Pasman bonæ memoriæ». Tehát Luzsénszky 31 éves volt, midőn Szécsényi Györggyel megismerkedett, ennél fogva körülbelül 19 éves lehetett György, midőn Bécsbe, a Pázmáneumba került. György életkoráról Luzsénszky, a kortárs ezt vallja :

«Scio ipsum esse annorum circiter triginta novem, est enim iunior me circa tribus annis et hoc scio ex frequenti conversatione et quia sumus noti ad invicem a pluribus annis citra, ut supra dixi.» E vallomás alapján tehát György születési évét körülbelül 1605—1606-ra kellene tennünk.

1645 november 24-én reggel 8 órakor hallgatta

ki a bécsi nuncius a második tanút, az 53 esztendő Chmira János jezsuitát, a bécsi Pázmáneum regensét. Chmira szerint György 1625-ben lett pázmánita. «Cognosco dominum promovendum ab anno 1625 citra ex eo, quia fuit sub mea disciplina per annos sex et ultra.» Tudja Chmira azt is, hogy György Szécsényben született, mert látta születési levelét. «Scio locum, in quo est natus vocatur *Secenium* et puto esse sub diocesis Strigoniensis et hoc scio, quia quando ille debebat fieri magister philosophiæ debui videre *litteras natalitias* et ita cognovi supradictas.» Ami pedig György életkorát illeti, erre nézve ezt vallja : «*Nescio precise cuius aetatis sit, sed scio ipsum explevisse annum quadragesimum, et hoc scio, quia venit in convictu in ætate matura, ibi mansit per sex annos et ultra et deinde egressus est ad gubernandum parochias usque de anno 1631.*» Ha 1645-ből levonunk 40-et, György születési éve 1604—5 körül lesz.

Ugyanekkor a nuncius egy harmadik tanút is kihallgat, t. i. Lászlóffy Pált, aki 35 éves, Magyarország levéltári és pecsétőre, levéltári regisztrátor, aki szintén Bécsben, Györggyel együtt tanult s György korára vonatkozólag ezt vallja : «Novi dominum promovendum et cognovi occasione studii, quia hic studuimus in academia Viennensi et ab illo tempore citra ille fuit mihi semper bene notus, hoc fuit ab anno 1630. citra et ab illo tempore ipsum cœpi cognoscere». Továbbá : «*Ego non scio præcise, sed procul dubio excedit 30 annum et potest ad præsens esse quadragenarius circiter et hoc colligo ex computo, quia de anno 1630. ut supra quo ipsum cœpi cognoscere, maturus et barbam emittebat.*»¹⁹

Állítsuk most már e tanúvallomásokat egymás mellé : 1. Az első tanú szerint 1645-ben György 39 év körüli volt.

2. A második tanú szerint 1645-ben György a 40. évét betöltötte, végül

3. A harmadik tanú szerint 1645-ben György körülbelül 40 éves volt.

Ha ezeket az adatokat összevetjük György érsek már ismert önkormegállapításával, akkor el kell hinnünk, amit György 1687-ben állított és el kell fogadnunk, hogy nem 1592-ben, hanem

¹⁷ Török : Magyarország primásai, II. kötet, 171. l.

¹⁸ Kollányi : I. m. 251. l.

¹⁹ Vatikáni levéltár : Processus ecclesiarum, XLJ. kötet, 377. skk. ll.

1603- vagy 1604-ben született. Fel kell tennünk, hogy György három kor- és részben tanuló társátalán mégsem tévedhetett quasi összebeszélés-szerűen több, mint tíz esztendő György hátra-

nyára, úgyhogy e vallomások alátámasztják és megerősítik György önkormeghatározását.

Íme így rektifikálta a tridentinum közvetve Szécsényi György származási és életrajzi adatait!

Függelék.

1627 november 26., Szécsény. Voxith Horváth György, a szécsényi őrség kapitánya, Somogyi János, Péchy György, Farkas Albert és társaik bizonyáglevelét adnak ki Szécsényi György származásáról.

Nos Voxith Georgius Horváth sacrae caesareae regiaeque maiestatis Ferdinandi secundi praesidii Szecheniensis capitaneus, Joannes Somogyi, Georgius Pechy, Albertus Farkas, Fabianus Janossy nobiles, Mattheus Baranya eiusdem praesidii Szecheniensis supremus castellanus, Stephanus Veczei peditum loci iam nominati ductor notum facimus illustri-ssimis reverendissimis, spectabilibus et magnificis ecclesiastica secularique dignitate claris, civibus et civitatum iudicibus aliis omnibus quacumque auctoritate pollutibus videlicet, quod domina Sara Baán matrona honestissima Georgii Szecheni legitima mater coram nobis personaliter constituta instanter petierit, ut filio suo Georgio Szecheni testimoniales literas expediri consentiremus, quarum vi ac fide is ut pote e legitimo matrimonio prognatus, tam in studiis, quam aliis in rebus extra patriam sine impedimento versari occuparique posset. Nos proinde soprannominati intellecta eius petitione iusta et considerata maiorum ipsius in qua vixerant catholicae fidei integritate, desiderio tam pio gravis huius matronae non potuimus non calculis nostris suffragari. Testamur itaque filium Sarae Baan, Georgium Szecheni nuncupatum honeste legitimoque thoro esse prognatum, *parente quidem Laurentio Szabó suae maiestatis eodem in praesidio Szechen appellato milite*, matre vero Sara Ban, honesta foemina Valentini Baan vita functi filia in Szechen nata, patrini in baptisate nominati Georgii Szecheny fuere Joannes Kovacz loci huius nobilis et Dorothea Kovacz, tam haec, quam ille catholici. Cui nostrae fassioni et attestationi super legitimis natalibus Georgii Szecheny unanimi consensu a nobis superscriptis nominatisque datae, nihil erroris deceptionisque subesse, quicumque has nostras lecturi sunt, sibi secure persvadeant. Quos amice humaniterque coniunctis animis ultro oramus, ut saepofatum Georgium Szecheny bonis, catholicis, legitimisque parentibus natum fovere, illiusque conatus benevolentia sua prosequi velint. In cuius rei fidem amplio-rem, has ei datas consuetis sigillis nostris munivimus. Datae in praesidio Szecheniensis die vigesima sexta novembris anno 1627.

Joannes Somogy, iuratus assessor
comitatus Neogradiensis

(L. S.) Georgius Pechy, iuratus assessor
comitatus Neogradiensis

Georgius Voxith, croata Stephanus Veczei
v. capitaneus Szecheniensis Albertus Farkas
(L. S.) (L. S.)

Papiron, Pieruccius Péter flórenci jogtudós, közjegyző, Meltius Camillo kapuai érsek és bécsi ap. nuncius cancellárja előtt felmutatott eredeti oklevélről készült közjegyzői hiteles másolatban, mely kiadott

Bécsben 1646 február 23-án. Vatikáni levéltár, Processus ecclesiarum, XLI. kötet, 387—388. ll.

1631 június 23., Bécs. Rocco Cirjék patراسi érsek és bécsi nuncius bizonyáglevelé Szécsényi György pappá szenteléséről.

Cyriacus Roccii archiepiscopus Patracensis ad maiestatem caesaream ac per Germaniam, Hungariam, Bohemiam, Styriam, Carinthiam, Croatiam, universumque Romani imperii districtum sanctissimi domini nostri, domini Urbani divina providentia papae VIII. et sanctae sedis apostolicae cum facultate legati de latere nuncius etc.

Universis et singulis praesentes inspecturis notum facimus et attestamus, nos die sabbathi post dominicam primam quadragesimae, 15. martii anni currentis in domo professa patrum societatis Jesu Viennae, pontificalibus indutus praecedentibus praecedendis ad praescriptum sacrorum canonum et consilii Tridentini ceremoniis ac solennitatibus necessariis et opportunis, iuxta ritum, morem et consuetudinem sanctae Romanae ecclesiae dilectum nobis in Christo Georgium Szecezeni ungarum Szecezeniensem artium liberalium et philosophiae magistrum sacrosanctae theologiae candidatum, collegii eminentissimi domini cardinalis Pasmani archiepiscopi Strigoniensis alumnum, stabilibus literis admodum reverendi patris regentis dicti collegii in vim literarum apostolicarum eidem collegio concessarum in sacro diaconatus ordine constitutum inter missarum solemnias ad sacrum praebiteratus ordinem in Domino promovisse atque ordinasse, praesentibus admodum reverendis dominis Joanne Baptista Gherardino a Fanano, et Joanne Francisco Quadrio Mediolanense familiaribus nostris. In cuius rei testimonium praesentes manu nostra propria subscripsimus nostrique sigilli impressione communiri iussimus. Datae Viennae Austriae ex palatio nostrae solitae residentiae, die 23. mensis junii anni 1631. pontificatus sanctissimi domini nostri domini Urbani anno octavo.

Cyriacus archiepiscopus Patracensis
Nuncius apostolicus
Joannes Petrus Zanonus cancellarius
(L. S.)

Papiron, Pieruccius Péter közjegyző által 1646-ban kiadott hiteles másolatban. Vatikáni levéltár: Processus ecclesiarum XLI. kötet, 388. l.

1631. szeptember 9., Nagyszombat. Lóssy Imre váradi püspök, esztergomi nagyprépost stb. Szécsényi Györgyöt sellyei plébánossá nevezi ki.

Emericus Lossy episcopus Waradiensis, praepositus maior ecclesiae metropolitanae Strigoniensis, necnon ecclesiarum Veteris Budae et Saghienensis eminentissimi ac reverendissimi in Christo patris domini Petri sacrae Romanae ecclesiae praesbyteri cardinalis Pazmanii archiepiscopi Strigoniensis vicarius eiusdemque ecclesiae metropolitanae Strigoniensis generalis causarum auditor ac sacrae caesareae regiaeque maiestatis

consiliarius, tibi in Christo reverendo domino Georgio Szecheni salutem et divinam benedictionem. Inducti sufficientia tua, prævio examine duorum examinatorum ad hoc deputatorum, receptaque fidei catholice professione necnon iuramento, quod, prætitulato eminentissimo domino tanquam ordinario eiusque successoribus, necnon vicario generali pro tempore constituto ac ecclesie fidelis eris, obedientiam et reverentiam debitam exhibebis, item quod, iura ecclesie ac cathedralia, necnon archidiaconalia persolvendo in spiritualibus et temporalibus in divinisque bene ac laudabiliter deservies, oneraque ecclesie parochialis feres, ac debite supportabis, terrasque domos et alias possessiones iuraque ecclesie pro posse manutenebis et defendes, nihilque quod ad ecclesiam pertinet abalienabis, distrahes aut vendes, sed potius alienata distracta vel vendita ad ius et proprietatem ecclesie parochialis reduces et reduci procurabis. Item quod ecclesiam parochialem sine licentia obtenta prætitulati eminentissimi, domini successorumque eiusdem vel vicarii pro tempora constituti non permutabis, neque deseres auctoritate sæpefati eminentissimi ordinarii Te in parochia Sellyensi canonice instituimus et confirmamus. Dantes et concedentes tibi eandem parochiam eiusdemque administrationem, tam in spiritualibus, quam temporalibus. Volumus autem ut per dominum, admodum reverendum Wolffgangum Vyuarii archidiaconum Nitriensem in realem prætractæ parochie pertinentiarumque eiusdem possessionem vigore præsentium introducaris. Datum Tyrnavie in ædibus nostris sub sigillo officii vicariatus nostri authentico, die nona mensis septembris, anno Domini millesimo, sexcentesimo trigesimo primo.

Emericus Lossy, episcopus Varadiensis.
(L. S.)

Papiron, Pieruccius Péter közjegyző által kiadott hiteles másolatban. Vatikáni levéltár, Processus eccl., XLI. kötet, 388—389. ll.

1632. február 8., Nagyszombat. Pázmány Péter kardinális esztergomi érsek Szécsényi Györgyöt esztergomi kanonokká nevezi ki.

Nos Petrus, miseratione divina sacræ Romanæ ecclesie præbyter cardinalis Pazmany metropolitana ecclesie Strigoniensis archiepiscopus, eiusdemque loci comes perpetuus, primas regni Hungariæ sanctæ sedis apostolicæ legatus natus, summus secretarius et cancellarius ac sacræ, cæsareæ regieque maiestatis intimus consiliarius etc. Memoria commendamus tenore præsentium significantes quibus expedit universis, quod nos considerantes pietatem eruditionem, morum vitæque integritatem honorabilis Georgii Szecheny plebani Selliensis, quibus ipsum ab altissimo in signum propria nostra experientia cognovimus, eidem igitur tanquam personæ idoneæ, ac benemeritæ canonicatum ecclesie nostræ metropolitanæ Strigoniensis per spontaneam resignationem reverendissimi domini Joannis Pyber episcopi Agriensis eiusdem videlicet canonicatus ultimi, veri, legitimi et immediati possessoris de iure et de facto vacantem, cum omnibus proventibus, utilitatibus, obventionibus et emolumentis quibuslibet ad eundem canonicatum de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus auctoritate nostra ordinaria qua in huiusmodi beneficiis conferendis pleno iure fungimur, dandum

duximus et conferendum, imo, damus et conferimus præsentium per vigorem. Quo circa vobis reverendissimis ac reverendis præposito, cantori, custodi, cæterisque canonicis huius ecclesie nostræ metropolitanæ Strigoniensis fratribus in Christo nobis dilectis harum serie firmiter committimus et mandamus, quatenus prætitulatum Georgium Szecheny et neminem alium in dicto canonicatu, accepto prius ab eo solito fidelitatis iuramento, servatisque de iure servandis, investire ac installare, eique locum in stallo et vocem in capitulo dare et assignare, de omnibus etiam proventibus et emolumentis ad eundem canonicatum pertinentibus eidem respondere et per eos quorum interest responderi facere modis omnibus debeatis ac teneamini locis debitis ac temporibus semper opportunis. Secus non facturi, præsentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Tyrnavie in curia nostra archiepiscopali, die septima mensis februarii, anno MDCXXXII.

Cardinalis Pázmány, archiepiscopus Strigoniensis.
(L. S.)

Papiron, Pieruccius Péter által hitelesített közjegyzői másolatban. Vatikáni levéltár, Processus ecclesiarum. XLI. kötet, 389. l.

1635. december 28., Nagyszombat. Pázmány Péter esztergomi érsek stb. «Szecheny» Györgyöt Püsky János helyére, aki szent-tamási prépost lett, tornai főesperessé nevezi ki.

Vatikáni levéltár, Processus ecclesiarum. XLI. kötet, 390. l.

1638. március 22., Pozsony. Gróf Eszterházy Miklós nádor, Homonnai Drugeth János országbíró és társai Szécsényi György esztergomi kanonoknak adományozzák a vágújhelyi prépostságot.

Nos comes Nicolaus Ezterhazi de Galanta, regni Hungariæ palatinus et iudex Cumanorum, eques aurei velleris, perpetuus de Frakno ac comitatum Soproniensis, Zoliensis et de Beregh supremus comes, necnon sacratissimi principis et domini Ferdinandi tertii Dei gracia electi Romanorum imperatoris semper augusti ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, etc. regis, archiducis Austriæ, ducis Burgundiæ etc. intimus consiliarius, camerarius et per Hungariam locumtenens; comes Joannes Druget de Homonna iudex curiæ regie, perpetuus in Ungh ac eiusdem et Zempleniensis comitatum supremus comes, partium regni Hungariæ superiorum generalis ac sacræ cæsareæ regieque maiestatis consiliarius; Daniel Ezterhazi de dicta Galanta, eiusdem sacræ cæsareæ regieque maiestatis consiliarius, Caspar Szunioch de Jeszenice meo ac magnificorum dominorum Stephani et Danielis Pongracz, generosæque et magnificæ dominæ Barbaræ Pongracz, consortis magnifici domini Francisci de Reva comitis perpetui de Turocz, necnon Pauli et Petri Rattkay cæterorumque familiæ Rattkay hominum nominibus, penes sufficientem plenipotentiam eorundem Ladislaus Revai de eadem. Memoria mandamus tenore præsentium significantes quibus expedit universis, quod nos inducti meritis ac virtutibus atque morum honestate et doctrina admodum reverendi domini Georgii Szecheny canonici ecclesie metropolitanæ Strigoniensis, archidiaconi Tornensis ac præfecti seminarii sancti Stephani regis Tyrnavie erecti, quibus ipsum divinitus insignitum et decora-

tum esse intelligimus eundem dominum Georgium Szecheny, tanquam personam idoneam et bene meritam ad infulatam præposituram beatæ Mariæ virginis de Vyhel in comitatu Nitriensi existentem habitam nunc per mortem et decessum ex hac vita reverendissimi domini Georgii Dubouski alias electi episcopi Chanadiensis ac eiusdem præposituræ ultimi veri ac legitimi possessoris de iure et de facto vacantem auctoritate iuris patronatus nostri quod in eadem præpositura eiusque collatione optimo iure habere et exercere dignoscimur, promovendum duximus, ipsamque præposituram beatæ Mariæ virginis de dicta Vyhel simul cum universis bonis iuribusque possessionariis et pertinentiis fructibus item et redditibus obventionibus et emollimentis quibuslibet ad eandem præposituram de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus, præfato domino Georgio Szecheni dandam donandamque et conferendam duximus, imo damus donamus et conferimus ac superiori prælatoque suo cuius interest pro impetranda ratione dictæ præstosituræ beatæ Mariæ virginis de Vyhel canonica institutione et confirmatione præsentamus, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in libera ac regia civitate Posoniensi die vicesima secunda mensis martii, anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo octavo.

Comes Nicolaus Esterhasy

Comes Joannes Druget de Homonna

Caspar Szumiogh

Ladislaus Revai

Daniel Esterhasy

Daniel Pongrach

(Locus sigillorum.)

Papiron, Pieruccius Péter közjegyző hiteles másolatában. Vatikáni levéltár. Processus ecclesiarum, XI.I. kötet, 391.—392. ll.

1641. április 8., Nagyszombat. Lósy Imre esztergomi érsek «Szecheny» György újhelyi prépostot az esztergom—szentgyörgymezei prépostságba távozott Telegdi György helyére zólyomi főesperesnek nevezi ki.

Vatikáni levéltár, Processus ecclesiarum. XLI. kötet, 391. l.

1644. január 27., Nagyszombat. Lippay György esztergomi érsek «Szecheny» György választott püspököt az egri nagyprépostságra távozott Pálfalvay János helyébe esztergomi olvasó-kanonokna knevezi ki.

Vatikáni levéltár, Processus ecclesiarum. XLI. kötet, 392. l.

1644. szeptember 13., Eberstorff vára. III. Ferdinánd király «Szecheny» György választott csanádi püspököt pécsi püspökké nevezi ki, amely püspökség «nunc per translationem et promotionem ex eodem episcopatu Quinqueecclesiensi fidelis nostri reverendi Georgii Szelepcheny . . . ad episcopatum Wesprimiensem» üres.

Vatikáni levéltár. Processus ecclesiarum. XLI. kötet, 385—6. l.

1646. január 14. Nagyszombat. Az esztergomi káptalan Szechenyi György választott pécsi püspökről s esztergomi vikáriusról életrajzi adatainak közlése mellett erkölcsi bizonyítványt állít ki.

Capitulum ecclesie metropolitanae Strigoniensis universis et singulis cuiuscumque status et conditionis hominibus ubivis locorum constitutis et commorantibus, presentium notitiam habituris salutem in Domino sempiternam. Notum facimus tenore præsen-

tium nostrarum reverendissimum dominum Georgium Szecheni electum episcopum Quinqueecclesiensem, præpositum beatæ Mariæ virginis de Vyhely lectorem et canonicum prætitulatæ ecclesie metropolitanae Strigoniensis, necnon illustrissimi ac reverendissimi domini domini Georgii Lippai de Zombor archiepiscopi Strigoniensis, primatis Ungariæ, legati nati etc. in spiritualibus vicarium, causarumque auditorem generalem ac sacræ cæsareæ regieque maiestatis consiliarium, *exordium vite sue in præsidio Szecheniense habuisse*, ubi ex honestis sane piis et catholicis parentibus, nimirum patre *Laurentio Szecheni* et matre Saara Baan nuncupatis prognatus laudabiliterque in bonis moribus virtutibus et scientiis adipiscendis in crescenti sua ætate educatus, anno tandem millesimo sextentesimo vigesimo secundo fervente pietatis et devotionis zelo ductus sæculari statu in ecclesiasticum commutato, hic Tyrnaviæ in seminarium clericorum assumptus, ubi confectis probe et diligenter in studiis annis duobus ad altiora studia Viennam in collegium Pazmannianum mitti promeruit, quantum autem progressum ibidem in scientiis fecerit luculentissimi testes sunt illius temporis universitatis Viennensis professores et eiusdem condiscipuli, hos enim in publicis philosophicis ac theologis disputationibus sive defendentis sive oppugnantis ageret vices adæquare, illos autem superare sæpius compertum est ita ut spatio septennii in cursu philosophico magisterii, in theologico bacchalaureatus gradus cum laude et triumpho adipisceretur, volens autem in statu ecclesiastico cui iam se devoverat constans et solidus permanere, sacrum præbyteratus etiam ordinem cæteris iam præmissis assumpsit, sicque descendens in Hungariam, statim ad docendum populum in oppidum Sellie missus, cum maximo fructu ecclesie catholice ibidem anno imo parochum egit, unde dignus iudicatus est, ut in canonicorum huius ecclesie metropolitanae Strigoniensis numerum assumeretur, assumptus autem regendis alumnis seminarii sancti Stephani præpositus est, quo annis ferme sex cum emolumento et utilitate seminarii perfunctus, interea archidiaconatus per pie defunctos primo cardinale Petrum Pazman Tornensi, deinde per Emericum Loosi archiepiscopos Strigonienses Zoliensi honoratus est, a prætitulato vero moderno illustrissimo et reverendissimo domino archiepiscopo Strigoniensi dignitatibus lectoratus et vicariatus insignitus, tandem a sua quoque sacra cæsarea regieque maiestate in episcopum Quinqueecclesiensem promoveri ac in consiliarium eiusdem maiestatis numerum asciri omnium iudicio et calculo dignus iudicatus est. Quos dignitatis et honoris gradus dotibus ingenii, scientia, virtute, pietate et vitæ puritate ac sanctimonia promeruisse et obtinuisse omnes recognoscimus. In cuius rei testimonium præsentibus literas nostras testimoniales memorato reverendissimo Georgio Szecheni sub sigillo nostro capitulari authentico perlubens dandas duximus et concedendas. Datum Tyrnaviæ ex consistorio nostro capitulari, die decima quarta januarii anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto.

Locus † sigilli.

Papiron, Pieruccius Péter közjegyző által hitelesített másolatban. Vatikáni levéltár, Processus ecclesiarum. XI.I. kötet 386—7. ll.

Dr. IVÁNYI BÉLA.